

Ortaöğretim Öğrencilerinin Fair Play Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Ufuk ERBİL¹, Osman Tolga TOGO²

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 12.10.2022
Kabul Tarihi: 16.12.2022
Online Yayın Tarihi:
16.12.2022

Anahtar Kelimeler

Fair-Play, Ortaöğretim
Öğrencileri, Spor Liseleri

DOI:

10.55238/seder.1188197

Bu çalışmanın temel amacı ortaöğretim öğrencilerinin fair playe yönelik tutum ve eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesidir. Bu amaçla 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilindeki spor lisesi ve diğer ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 483 öğrencinin görüşlerine ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçme araçlarından elde edilecek veriler SPSS paket programına aktarılarak analiz edilmiştir. Veri analizinde normallik testi uygulanmış ölçme araçlarının normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan normallik analizinde sonucunda parametrik testler olan ANOVA ve Bağımsız örneklem t testi, gruplar arası fark analizinde Post Hoc LSD testi kullanılmıştır. Ortaöğretim öğrencilerinin fair playe yönelik tutumlarının kızların erkeklere, 10. Sınıf öğrencilerinin 12. Sınıf öğrencilerine, spor liselerinin genel liselere, spor yapanların spor yapmayanlara, spor lisansı olanların spor lisansı olmayanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p<0,05$).

Examination of Secondary Students Attitudes to Fair Play

Abstract

Article Info

Received: 12.10.2022
Accepted: 16.12.2022
Online Published:
16.12.2022

Keywords

Fair-Play, Secondary
School Students, Sports
High Schools

The main purpose of this study is to determine whether the attitudes and tendencies of secondary school students towards fair play differ in terms of various variables. For this purpose, the opinions of 483 students studying at sports high schools and other secondary education institutions in Elazığ in the 2021-2022 academic year were obtained. Personal information form, “Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale” was used as data collection tool in the research. The data to be obtained from the measurement tools were analyzed by transferring them to the SPSS package program. In the data analysis, it was determined that the measurement tools that applied the normality test showed a normal distribution. As a result of the normality analysis, ANOVA and t test, which are parametric tests, were used in the analysis of differences between groups, Post Hoc LSD test was used. The Kuruskal Wallis test, which is a nonparametric test, was used in the analysis of groups with samples less than 30 between the groups. The Pos-Hoc Tamhana test was used in the analysis of differences between groups. As a result of the study, it was found that the secondary school students are at the level of defining the attitudes towards fair play. It was concluded that the attitudes of secondary school students towards fair play were higher for girls, 10th grade students for 12th grade students, sports high schools to general high schools, those who do sports to those who do not do sports, those who have a sports license to those who do not have a sports license have higher attitudes towards fair play ($p<0.05$).

¹Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Şanlıurfa /Türkiye. E mail: ufukerbil23@gmail.com *Bu çalışma Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

²Harran Üniversitesi, Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu/Şanlıurfa/Türkiye. E mail: tolgatogo@gmail.com ORCID: 0000-0002-0471-4436

Giriş

Sporun doğasında var olan rekabet ve başarı faktörünün getirdiği kazanma hırsı ile sporcularda saldırganlık ve şiddet davranışlarının ortaya çıktığı görülmektedir (Yücel ve ark., 2015) Ancak Yıldırım'ın 2005 yılında yaptığı araştırmada, “20. Yüzyılın başlarından itibaren spor müsabakalarının ticarileşmesi,

siyasallaşması ve toplumda sportif başarının gereğinden fazla değerlendirilmesi ile başlayan bu süreç, özellikle fair play kapsamındaki temel ahlaki tutum ve davranışların özellikle yüksek performanslı sporlar, giderek değerini yitirmiş ve "ne pahasına olursa olsun kazanma" fikrinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Profesyonel sporlarda büyük paraların söz konusu olması, amatör olarak bilinen birçok spor dalında önemli başarıları gerçekleştiren sporcuların ödül veya başka adlar altında ciddi kazançlar sağlamaları sporu endüstri haline getirmiştir (Erdemli, 2002). Dolayısıyla, spor yoluyla daha fazla statü ve daha fazla ödül kazanma çabaları, sporcuları oyun kuralları ve spor etiği dışında davranışlara itebilmektedir.

Fair-play, sporcuların müsabakalar esnasında, zorlaşan şartlar altında bile kurallara duyarlı ve bilinçli olarak uymaları, eşitliği bozmamak amacıyla haksız avantajlardan kaçınmaları, rakiplerinin dezavantajlı durumlarından faydalanmamaları ve rakiplerini oyunun gerçekleşmesini sağlayan partnerler olarak görüp değer vermeleriyle kendisini göstermektedir (Şahin ve ark., 2014).

Ahlak, iyi ve kötü davranış arasındaki ayrımın şeklidir (Meb, 2013). Pek çok gelişim bilimci, ahlakın sadece bireyle değil, aynı zamanda başkalarına karşı davranış ve eylemleriyle de ilgili olduğu konusunda hemfikirdir (Killen ve Smetana, 2015). Bu nedenle günümüz spor ortamında yaşanan ırkçılık, saldırgan tutum, şiddet içeren eylem ve davranışların bireyin ahlaki tutumu ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Spor müsabakalarında günümüz koşullarında kendini gösteren rekabet ortamı ve kazanma hırsı, bireyin eylem ve ahlaki tutumunu daha görünür kılmaktadır (Kuter, 2012). Sporda ahlaki tutum, oyunun kurallarına uymanın yanı sıra; ayrıca takım arkadaşlarına ve rakiplere karşı sevgi, saygı, dürüstlük, yardımseverlik, fedakârlık ve adil oyun anlamına gelir. Sporda ahlaki tutum davranışlarını içselleştiren bireylerin bu değerleri sosyal yaşamlarına yansıttıkları görülmektedir (Popescu ve Masari, 2011).

Bireyler spor ortamında farklı durumlarla karşılaşabilmektedir. Bu durumlar karşısında birey karar verme sürecine ahlaki bir tavırla girmek zorunda kalır. Ahlaki karar verme, bireyin ahlaki değerleri sonucunda doğru olanı seçmesidir (Daştan, 2015).

Spor ortamında sporcuların motivasyon düzeylerinin ahlaki karar verme süreci ve antrenörlerin sporcular üzerinde başlattığı motivasyonel iklim ile önemli bir ilişkisi olduğu belirtilmektedir (Wagnsson ve ark., 2016). Temel psikolojik doyum ile ahlaki karar verme arasında anlamlı bir ilişki vardır ve psikolojik doyumunu yüksek olan sporcuların ahlaki karar vermeye olumlu katkıları olduğu bildirilmiştir (Hodge ve ark., 2015).

Bu araştırma, orta öğretim öğrencilerin ve spor liselerinde okuyan öğrencilerin sporcuların fair-play davranışlarını ortaya koyma açısından önemli görülmektedir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin fair playe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen araştırma genel tarama modeline göre çalışılmıştır. Tarama modeli, geçmişte gerçekleşmiş bir durumu ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2007).

Etik Kurul İzni ile İlgili Bilgiler

Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu; Tarih: 16.12.2021 Sayı: E-76244175-752.01.01-88756.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunan ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise Elazığ il merkezinde faaliyet gösteren spor lisesi ve lise düzeyinde öğrenim gören toplam 483 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Elde edilen veriler değerlendirilerek spor lisesi ve bu liseye benzer niteliklere sahip başka bir lisede öğrenim gören öğrencilere anket uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilecek kişisel bilgi formunda ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyet, okul türü, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, spor yapma durumu, spor yaptıkları branş türü, maddi kazanç elde etme durumu ve başarı hedeflerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Ortaöğretim öğrencilerinin fair playe yönelik tutumlarının belirlenebilmesi için Vallerand vd. (1997) tarafından geliştirilen ve Balçıkınlı (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale: MSOS) kullanılacaktır.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği, 25 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşan beşli likert tipi ölçektir. Ölçeğin alt boyutları;

- Sosyal Normlara Uyum,
- Kurallara ve Yönetime Saygı,
- Sporda Sorumluluklara Bağlılık ve
- Rakibe Saygı ve Negatif Yaklaşımlar

olarak orijinal haline uygun olarak oluşturulmuştur. Araştırmamızın niteliği gereği bu alt boyutlardan sadece negatif yaklaşımlar boyutu araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Ölçek formlarından elde edilecek veriler SPSS paket programlarına aktarılarak analiz edilmiştir. Verilerin normallik analizi çarpıklık basıklık testi analizi sonucunda veriler normal dağılım göstermiştir. Normallik analizi sonucunda parametrik testler olan ANOVA ve t testi gruplar arası farklılık analizinde Post Hoc LSD testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri

		Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	226	46,8
	Kadın	257	53,2
Yaşınız	14	26	5,4
	15	77	15,9
	16	186	38,5
	17	125	25,9
	18	69	14,3
Sınıf	10.Sınıf	199	41,2
	11.Sınıf	191	39,5
	12.Sınıf	93	19,3
Okul Türü	Spor Lisesi	166	34,4
	Genel Liseler	317	65,6
Spor türü	Bireysel Spor	67	13,9
	Takım Sporları	286	59,2
	Yapmayan	130	26,9
Anne eğitim düzeyi	İlkokul	212	43,9
	Ortaokul	136	28,2
	Lise	102	21,1
	Ön lisans	12	2,5
	Lisans ve Lisansüstü	21	4,3
Baba eğitim düzeyi	İlkokul	106	21,9
	Ortaokul	126	26,1
	Lise	170	35,2
	Ön lisans	37	7,7
	Lisans ve Lisansüstü	44	9,1
	Total	483	100,0
Lisans sahibi olma durumu	Evet	209	43,3
	Hayır	274	56,7
Ne kadar süredir lisanslı olarak sporculuk yapıyorsunuz	1	29	6,0
	2	56	11,6
	3	33	6,8
	4	27	5,6
	5-+	64	13,2
	Total	209	43,3

Araştırmaya katılan 483 öğrencinin 257 (%53,2)'si Kadın, 226 (%46,8)'i Erkeklerden oluşmuştur. Öğrencilerin 186 (%38,5)'i 16, 125 (%25,9)'ü 17, 77 (15,9)'ü 15 yaş grubundadır. Öğrencilerin 199 (%41,2)'i 10., 191 (%39,5)'i 11., 93 (%19,3)'ü 12., sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin 317 (%65,6)'si Genel, 166 (%34,4)'ü Spor lisesinde eğitim görmektedir. Öğrencilerin 286 (%59,2)'si Takım, 67 (%13,9)'ü bireysel sporlarla ilgilendikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin anne eğitimine göre 212 (%43,9)'ü İlkokul, 136 (%28,2)' Ortaokul, 102 (%21,1)'i Lise eğitim düzeyindedir. Öğrencilerin baba eğitimine göre 106 (%21,9)'ü İlkokul, 126 (%26,1)'i Ortaokul, 170 (%35,2)'si Lise, 44 (%9,1) lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindedir. Öğrencilerin 209 (%43,3)'ü lisanslı sporcu olduğu 64 (%13,2) 5-ve üstü yıl lisanslı sporcu olduğu bulunmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği ortalaması

Alt Boyutlar	x	Ss
Sosyal Normlara Uyum	2,7449	1,06706
Kurallar ve yönetime saygı	3,1135	,82826
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	3,3333	,82328
Rakibe Saygı	2,6253	,97917
ÇBSYÖ	2,9542	,69208

Araştırmaya katılan öğrencilerin Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi düzeyinin 2,95 ortalamasıyla “beni kısmen tanımlıyor” düzeyinde bulunmuştur. Kişilerarası Tepkisellik İndeksi düzeyinin 2,42 ortalaması “beni çok az tanımlıyor” düzeyinde bulunmuştur. Bu sonuçlara göre öğrencilerin çok boyutlu sportmenlik yönelimi düzeyi ölçek ortalaması düşük düzeyde olduğu bulunmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin sportmenlik yöneliminin cinsiyete göre T-Testi analizi

Alt Boyutlar	Cinsiyetini	N	x	ss	t	P
Sosyal Normlara Uyum	Erkek	226	2,8858	,97117	2,740	,006*
	Kadın	257	2,6210	1,13221		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Erkek	226	3,0168	,85618	-2,417	,016*
	Kadın	257	3,1984	,79490		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Erkek	226	3,3106	,85561	-,568	,570
	Kadın	257	3,3533	,79490		
Rakibe Saygı	Erkek	226	2,5097	1,00346	-2,444	,015*
	Kadın	257	2,7268	,94766		
ÇBSYÖ	Erkek	226	2,9308	,69367	-,699	,485
	Kadın	257	2,9749	,69137		

Bu sonuçlara göre; öğrencilerin cinsiyet değişkeni sportmenlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır ($t=-0,699$; $p>0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde ise; Sosyal normlara uyum boyutunda Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kurallara uyum ve rakibe saygı boyutunda kadınların erkeklere göre ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuş bu farklılık anlamlı olarak bulunmuştur ($p<0,05$). Sporda sorumluluk ve bağlılık düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin sportmenlik yöneliminin sınıfa göre Anova-Testi analizi

Alt Boyutlar	N	X	ss	V _{kay}	K _{Top}	df	K _{ort}	F	p	Post Hoc LSD
Sosyal Normlara Uyum	10.Sınıf	199	2,68	1,08	Gara	5,051	2	2,525	2,229	,109
	11.Sınıf	191	2,70	1,09	Giçi	543,764	480	1,133		
	12.Sınıf	93	2,95	,96	Top	548,815	482			
Kurallar ve Yönetime Saygı	10.Sınıf	199	3,28	,70	Gara	11,008	2	5,504	8,265	,000
	11.Sınıf	191	3,10	,86	Giçi	319,654	480	,666		
	12.Sınıf	93	2,94	,89	Top	330,663	482			
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	10.Sınıf	199	3,50	,65	Gara	10,325	2	5,163	7,833	,000
	11.Sınıf	191	3,23	,92	Giçi	316,368	480	,659		
	12.Sınıf	93	3,15	,86	Top	326,693	482			
Rakibe Saygı	10.Sınıf	199	2,70	,94	Gara	4,673	2	2,337	2,452	,087
	11.Sınıf	191	2,50	1,03	Giçi	457,459	480	,953		
	12.Sınıf	93	2,70	,90	Top	462,132	482			
ÇBSYÖ	10.Sınıf	199	3,04	,60	Gara	3,729	2	1,864	3,940	,020
	11.Sınıf	191	2,97	,67	Giçi	227,135	480	,473		
	12.Sınıf	93	2,84	,77	Top	230,864	482			

. Bu sonuçlara göre; öğrencilerin sınıf değişkeni sportmenlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık oluşturmuştur ($F_{(2-480)}= 3,940$; $p<0,05$). Gruplar arası farklılık (Post-Hoc LSD) testi sonucunda; öğrencilerin ÇBSYÖ düzeyinde 10. Sınıf öğrencilerinin 12. Sınıf öğrencilerine göre sportmenlik yönelimlerinin daha

yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alt boyutlan incelendiğinde; sosyal normlara uyum ve rakibe saygı boyutlarında öğrencilerin eğitim gördüğü sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Kurallar ve yönetime saygı ve sporda sorumluluklara bağlılık boyutunda 10. sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu ve anlamlı düzeyde farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin sportmenlik yöneliminin okul türüne göre T-Testi analizi

Alt Boyutlar	Okul Türü	N	x	Ss	t	p
Sosyal Normlara Uyum	Spor Lisesi	166	2,9434	,99498	2,982	,003
	Genel Liseler	317	2,6410	1,09010		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Spor Lisesi	166	3,1217	,80507	,158	,875
	Genel Liseler	317	3,1091	,84138		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Spor Lisesi	166	3,4759	,68421	2,773	,006
	Genel Liseler	317	3,2587	,87928		
Rakibe Saygı	Spor Lisesi	166	2,4747	,95230	-2,458	,014
	Genel Liseler	317	2,7041	,98528		
ÇBSYÖ	Spor Lisesi	166	3,0039	,63939	2,142	,024
	Genel Liseler	317	2,7282	,71773		

Bu sonuçlara göre; öğrencilerin okul türü değişkeni sportmenlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık oluşturmuştur ($t= 2,142$; $p<0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde; okul türü değişkeni kurallar ve yönetime saygı boyutunda anlamlı farklılık oluşturmamıştır. Sosyal normlara uyum düzeyinde spor lisesi öğrencilerinin genel lise öğrencilerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır, rakibe saygı düzeyinde ise genel lise öğrencilerinin spor lise öğrencilerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6. Öğrencilerin sportmenlik yöneliminin spor lisansı sahip olma durumuna göre T-Testi analizi

	<i>Lisans sahibi olma durumu</i>	N	x	ss	t	p
Sosyal Normlara Uyum	Evet	209	2,8938	1,01622	2,695	,007
	Hayır	274	2,6314	1,09252		
Kurallar yön say	Evet	209	3,0947	,84809	-,433	,665
	Hayır	274	3,1277	,81409		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Evet	209	3,4842	,69517	3,560	,000
	Hayır	274	3,2182	,89317		
Rakibe Saygı	Evet	209	2,7146	,98955	2,306	,022
	Hayır	274	2,5081	,95514		
ÇBSYÖ	Evet	209	3,1952	,63902	2,137	,026
	Hayır	274	2,9230	,72957		

Araştırma grubu öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin spor lisansı sahibi olma değişkenine göre t-testi analiz sonuçları verilmiştir. Bu sonuçlara göre; öğrencilerin lisans sahibi olma değişkeni sportmenlik yönelimlerinde anlamlı bir farklılık oluşturmuştur ($t= 2,137$; $p<0,05$). Tabloya göre öğrencilerin ÇBSYÖ'de ve sosyal normlara uyum, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı alt boyutlarında spor lisansı olan öğrencilerin lisansı olmayan öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüş ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Araştırma grubu öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Alt boyutlar incelendiğinde ise; sosyal normlara uyum boyutunda kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kurallara uyum ve rakibe saygı boyutunda kadınların erkeklere göre ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sporda sorumluluk ve bağlılık düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Gürel ve ark. (2018) basketbolcuların sportmenlik yönelimini farklı değişkenler açısından incelemiş ve cinsiyet, basketbol oynama süresi ve kulüp takımında oynama durumu değişkenlerine göre basketbolcuların sportmenlik yöneliminde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulmuştur.

Koç ve Nas (2017), ortaokul öğrencilerinin öz-yeterliklerinin sportmenlik davranışlarına etkisini inceledikleri çalışmalarında Gaziantep'te öğrenim gören toplam 270 öğrenciye anket uygulamışlardır. Araştırma sonucunda öğrencilerin sportmenlik davranışlarının ve öz-yeterlik algılarının cinsiyetlerine (kızlar lehine), okul takımlarında oynama durumlarına (spor yapanlar lehine) bazı faktörlerde anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Öğrencilerin sportmenlik toplam puanları ile genel öz-yeterlik algıları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuş ve genel öz-yeterlik algılarının sportmenlik davranışlarının %24'ü oranında olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuçlar ile kadın öğrencilerin, spor yapma durumu sonuçları çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermiştir.

Teke (2018), sporcuların kişilik özelliklerinin fair-play davranışı üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla fair-play davranışına sahip olduğu sonucuna varmıştır. Farklı araştırmalara bakıldığında, cinsiyetin adil oyun davranışları üzerinde etkisinin olduğu ve kadınların adil oyun davranışı puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir (Shields, 2007). Efe (2006), yaptığı çalışmada kadınların erkeklere göre daha sosyal uyumlu davranışlar sergilediğini belirtmiştir. Ayrıca adil oyun davranışlarını cinsiyet açısından inceleyen araştırmalara bakıldığında kadınların erkeklere göre daha fazla adil oyun davranışı sergiledikleri görülmektedir. Spor karşılaşması sırasında ve sonrasında sportmenlik davranışları açısından cinsiyetler arasında fark olmadığını bildirmiştir. Literatür incelendiğinde kadın sporcuların kurallara ve rakibe saygı düzeylerinin daha yüksek oluşu sonucu çalışma bulgularımızla benzerlik sonucu çıkmıştır.

Orta öğretimdeki öğrencilerin sportmenlik yönelimleri yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Alt boyutlar incelendiğinde ise; sosyal normlara uyum boyutunda ve sporda sorumluluklara bağlılık boyutunda öğrencilerin sportmenlik yönelimlerinin benzer olduğu anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kurallar ve yönetime saygı boyutunda 14 yaş öğrencilerin 17 yaş grubuna göre kurallara ve yönetime saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Rakibe saygı boyutunda 16 yaş grubu öğrencilerin, 17 yaş grubuna göre rakibe saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma grubu öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin spor türüne göre ölçeğimizin alt boyutlarında öğrencilerin yaptığı spor türünde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır.

Sonuç olarak, araştırmaya katılan öğrencilerin fair playe yönelik tutumları, spor lisesinde okuyan öğrenciler ile normal lisede okuyan öğrenciler arasında anlamlı farklılık yaratmıştır. Bu farklılığın spor lisesinde okuyan öğrencilerin lisanslı spor yapmalarından kaynaklı fair play olgusuna, sporcu lisansı olmayan öğrencilere göre daha farkında olduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Öneriler

- Katılımcıların rekabeti fair play olarak algılamadıkları görülmüş olup bu alanda çalışmalar ve eğitim verilmesi önerilmektedir.
- Öğrencilere kazanmak her şey değil önemli olan fair play sergileyerek müsabaka kazanılmasının önemini belirtir çalışmalar ve beceriler kazandırılması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Daştan, A., Bellikli, U., Bayraktar, Y. (2015). Muhasebe etik ikilem ve etik karar alma konularına yönelik ktü-iibf öğrencileri üzerine bir araştırma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 75-92.
- Efe, Z.B. (2006). Okullararası yarışmalara katılan 1. ve 2. kademe ilköğretim öğrencilerinin fair-play davranışlarını sergileme sıklıkları. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı.
- Erdemli, A. (2002). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi. E Yayınları, İstanbul, 18-35.
- Gürel, G.A., Caz, Ç., Ekici S., Zorba, E. (2018). Basketbol sporcularının sportmenlik yönelimlerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. I. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi.
- Hodge, K., Gucciardi, D.F. (2015). Antisocial and prosocial behavior in sport: the role of motivational climate, basic psychological needs, and moral disengagement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 37(3), 257-273.
- Karasar, N. (2007). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayınları, Ankara, 48-65.
- Killen, M., Smetana, J.G. (2015). Origins and development of morality. *Handbook of child. Psychology and Developmental Science*, 3(17), 1-49.
- Koç, Y. (2017). Ortaokul öğrencilerinin öz-yeterliliklerinin öğrencilerin sportmenlik davranışlarına etkisi. 16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Antalya.
- Kuter, F.Ö., Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Journal of Education and Humanities: Theory and Practice*, 3(6), 75-94.
- MEB. (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Ahlak Gelişimi. Retrieved from http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Ahlak%20Geli%20C5%9Fimi.pdf. 3-20. Erişim Tarihi 22.04.2022.
- Popescu, V., Masari, G.A. (2011). Comparative Analysis of athletes' fair play attitude according to specific variables conditioned by sports training and competition. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 12, 24-29.

- Shields, D.L., LaVoi, N.M., Bredemeier, D.L., Power, F.C. (2007). Predictors of poor sportpersonship in youth sports: Personal attitudes and social influences. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29, 747–762.
- Şahin, H.M., Şebin, K., Yılmaz, M., Şahin, M. (2014). Sporda Şiddetin Boyutları. Nobel Yayınevi, Ankara, 1-15.
- Teke, E. (2018). Sporcuların kişilik özelliklerinin fair-play davranışına etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Wagnsson, S., Stenling, A., Gustafsson, H., Augustsson, C. (2016). Swedish youth football players' attitudes towards moral decision in sport as predicted by the parent-initiated motivational climate. *Psychology of Sport and Exercise*, 25, 110-114.
- Yıldıran, İ. (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 3-16.
- Yücel, A.S., Atalay, A., Gürkan, A. (2015). Sporda şiddet ve saldırganlığı etkileyen unsurlar. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 68-90.

Makale Alıntısı

Erbil, U. & Togo, O.T. (2022). Ortaöğretim Öğrencilerinin Fair Playe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi [Examination of Secondary Students Attitudes to Fair Play], *Spor Eğitim Dergisi*, 6 (3), 172-180.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.